

Inatsisartunut qinersisarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 14, 2020-mi novembarip 24-ani atuuttoq allanngortinniarlugu, taamaalilluni § 1-imi najugaqarnissamut piumasaqaat maannakkut qaammatini arfinilinni najugaqarnissamik piumasaqaammut sanilliullugu annertuumik sivitsortillugu, qinersisinnaatitaalernissamut Kalaallit Nunaannut ataavartumik nukittunerusumillu attuumassuteqarneq qulakkeerniarlugu Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Inatsisissatut siunnersuut UPA2027-mi kingusinnerpaamik saqqummiunneqassaaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Kuno Fencker, Naleraq)

Siullermeerneqarnera

Siulittaasoq qujanaq.

Maani nunami. Kalaallit Nunaanni.

Inatsimmik tunngaveqarpugut. Namminersorneq pillugu Inatsit.

Partiitta pilersitsisua Hans Enokseni, eqqaaneqarnera ataqqinartuuli,

Inatsisitigut kinaassuseqarnissatsinnut angusaqassalluta

sukataaruteqaqataanikuuvoq.

Tamattaallutalu tamanna angunikuarput.

2008-mi taasissutiginikuarput.

Inuiaat Kalaallit.

Oqaatsit taakku Nunat tamalaanit akuerisatut inatsisissatut naqissuserneqarnikuupput.

”Danskít Nunaanngitsoq”. ”Amerikamiut Nunaanngitsoq”.

Inuiaat Kalaallit Nunaat. Allap nunassarinnngisaa.

Inuiaat nunanit allaneersut tikilluaqqujaannarnikuuagut.

Tikilluaqqusisarnerput piorsarsimassusitsinniittuaannarnikuuvoq.

Tassa Nunap Inoqqaavisut tamaavimmik ilisarnaqutaat. Ileqqorisimasaat. Inuiannik allanik tikilluaqqusineq.

Tamannalu nunasiaataaneq eqqunneqarnerani nunasisullu naqisimannilerneranni atornerlunneqalerpoq.

Kisianni maannakkut nunasiaataaneq qimallugu alloriaqqilerpugut.
Tunuarsimaarnata nunasisunut maniguunnata namminiussuseqarnissarput
naalagaaffinngornissarpullu sulissutigivarput.
Tamanna Namminersorneq pillugu Inatsimmi uatsinnut pisinnaatitaaffittut periarfissatullu
naqissuserneqarnikuvoq.

Taamaammat siunnersuut una pingaaruteqarluinnarpoq.
Partiit tamarmik oqaluuserisariaqarpaat qanoq sinaakkusiiniarnersugut.

Naleqqamiit ukiorpaalunni ersarissumik eqqaasitsissutiginikuuarpud siunnersuutip manna
sammisaa Namminersorneq Pillugu Inatsimmi allaqqareersoq.
Qinersisinnaaneq naalagaaffinngornissatsinnut attuumassuteqarpoq.

Namminersorneq pillugu Inatsimmi allaqqavoq:

”Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaanik aalajangerneq inuiaat kalaallit
aalajangernerannik tunngaveqassaaq”

Inatsimmi taamatut allassimagami, taava qinersisarneq pillugu inatsit
unioqqutinneqarsinnaanngitsuusariaqarpoq: Tassagooq, qinersisartut kalaaliusutut
Inuiaassuseqanngitsut Inuiaat Kalaallit nammineernerulersinnaatitaanissaannut
akorngusiinnaasumik periarfissaqartussaannngillat.

Taamaattumik Namminersorneq pillugu Inatsimmi allaqqareerpoq Inatsisartunut qinersineq
Naalagaaffinngornissatsinnut attuumassuteqartoq. Naalagaaffinngornissatsinnullu
aalajangiisussat tassaapput Inuiaat Kalaallit.

Ersarippoq. Allaqqaqqissaarpoq.

Paragraf 21 piareersarnissaa atuutsilernissaalu Inatsisartut suliarisussaavaat. Tamanna taava
isumaqarpoq paragraf 21 atuutsilernissaa sioqqungaatsiarlugu Naalagaaffinngornissatsinut
suliassat ingerlanneqartussaasut.

Tamannalu isumaqarpoq Inatsisartunut qinersisartut Inuiaat Kalaallit
nammineernerulersinnaatitaanissaannut sunneeqataasartut.

Namminersorneq pillugu Inatsimmi aalajangersimasuugami Inuiaat Kalaallit
Naalagaaffinngornissatsinnut aalajangiisussaasut taava tamanna aatsaat
Naalagaaffinngornissatsinnut qinersilerutta atuutsissaguni naapertuutinngilaq.

Naalagaaffinngornissatsinnut aalajangiineq maani Inatsisartut iluani aallartittussaavoq. Taava pingaaruteqarput kikkut amerlanerussuteqarnersut, kikkut naalakkersuisunngornersut kiisalu paragraf 21 atorneqarnissaa aalajangerneqarnersoq.

Taamaattumik apeqqut una pingaaruteqarpoq:
Inatsisartut qanoq ilusilersorneqassappat? Kikkut ilusilersorneqarnissaannut peqataasussaappat?

Inatsisartut katitigaanerat, qinersisartut tunngavigalugit, Inuiaat Kalaallit nammineernerulersinnaatitaanissaannut killilersuisinnaariaasaassappat, taava § 21 sulii atuutinnginneraniit sunniutaarusinnaavoq.

Aperisariaqarpugut partiit tamarmik qanoq tassuuna inissisimanersut.
Kikkut qinersisinnaatikkusuppisigit?
Kalaallit? Danskisut innuttaassusillit? Franskisut innuttaassusillit? Amerikamiutut innuttaassusillit?

Nunarpummi nunarsuarmut ammariartorpoq.
Naalagaaffinngornissarput qanilliarupallappoq.
Pingaaruteqarpoq apeqqutit tamakku eqqartussallugit.
Eqqartunngikkutsigimmi kingunerisaa tassaasinnaavoq allat *Inuiaat Kalaallit qulaallugit* nunarput pillugu aalajangiisinnaalissasut.

Assersuutitut taasinnaavara Ny Kaledonien. Ny Kaledonien-imi Nunap Inoqqaaviusut, Kanak-it, franskit ataani nunasiaatitut naqisimaneqarnikuupput.
Taakkulu Kanak-it 1970-kkunnili naalagaaffinngorusunnikuupput.
Ulloq mannalugu Naalagaaffimmut Frankrig-mut sulii atapput.
Ukiorpassuarni nunasisut amerlanerulersimammata Kanak-it ikinnerussuteqalersimagamik Naalagaaffinngorsinnaanerat aporfilersorneqarsimavoq.

Tassami nunasisut franskit nunaqavissuunngitsut naalagaaffinngornissamut akerliullutik qinersinikkut Kanak-it nammineernerulersinnaatitaanissaannut akorngusiinikuupput.

Tamakku Nunap Inoqqaaviusut allat aqqusaagaat eqqumaffigalugit ilikkagaqarfigisariaqarpagut.

Tamakku aamma ilanngullugit partiit tamarmik qinersisinnaaneq pillugu nalilersortariaqarpaat nassuiarlugu qanoq inissisimanersut

Partiit qanoq inissisimappat? Suli nunatsinni najugaqarneq aallaavigiinnassavarput?
Taamaassappat qanoq sivilutigisumik maani najugaqartikkusuppisigut qinersisinnaassagunik?
Ukioq affaq? Ukiut tallimat? Ukiut qulit?

Najugaqaannarneq kikkut kalaaliunerannik aalajangissuussava? Taanna fødestedskriterie-
unngila nutaaq?

Kalaaleqatigut ukiorpaalunni Danmarkimiinnikuusut imaluunniit ukiorpaalunni nunani
allaniinnikuusut taakkulu meeraai Kalaaliunngitsutut inissisimassappat? Aali
kalaaliugaluarlutik?
Apeqqutit pingaarutillit. Eqqartorniartigit.

Naalackersuisut akissuteqaataanni takusinnaavarput Inuiaat Kalaallit
nammineernerulersinnaatitaanissaanut unamillernartut taakkartukkakka
nalilersunngikkaat.
Ataasinnguamilluunniit Kalaallit pisinnaatitaaffii pillugit eqqaasaqanngillat.
Inuiattut nammineernerulersinnaatitaanissarput pillugu eqqaasaqanngillat.
Namminersorneq pillugu Inatsit tungaatigut eqqaasaqanngillat.

Naalackersuisut unamillernartut ajornartorsiutillu kalaallinut sunniuteqangaatsiarsinnaasut
suliarineqarnissaanut taamak piaareersimanngitsigaat.

Tassagooq qaammatini arfinilinni najugaqarnissamut piumasaqaammik maannakkut
aaqqiissutaasup ajornartorsiutaanissaanut naammattunik uppernarsaateqannginnami.

Naleqqamiit tamanna tupigusuutigaarput.
Partiit qanoq isumaqarpat?
Ukioq affaq najugaqarnissamut naammagivisiuk?
Namminersorneq pillugu Inatsit malikkusuppisiuk?

Inatsisartut Inuiaat Kalaallit sinniisorivaat. Tamannalu qinersineq pillugu inatsimmi
tarrasorneqartariaqarpoq. Tarrarsornera ersarittariaqarpoq.

Naleqqami immikkoortiterianiingilagut. Naleqqamiuna Inuaat tamat Inatsisaatigut
eqqorluartumik timitalersuiniartugut – tassa "Folkeretlig præcision".
Taakku assigiinneqqissaarput.

Naalagaaffik sorliugaluarpalluunniit Inuiaat allat nammineernerulersinnaatitaanerput
sutigulluunniit, aamma qinersisarnikkut, akorngusersinnaasussaangikkaluarpaat.

Naleqqami neriuteqarpugut taakkartukkagut sukumiisumik suliaqarfigineqassasut, nunatsinni tamat oqartussaanut nukittunerulersarsinnaagatsigu, Inuiattullu pisinnaatitaaffigut ataqqineqarnissaat qulakkeersinnaallugit. Naleqqamiit oqallineq partiillu tamarmik isumaat tusarnissaat qilanaaraarput.

Qujanaq.